Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | Число 267. | Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 16. падолиста, 1921. | VOL. XXIX. | No. 267. | Jersey City, N. J., Wednesday, November 16, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК КРАВЦІВ В НЮ ЙОРКУ ПОЧАВСЯ

НЮ ЙОРК, 14. падолиста. — Нині о десятій годині перед полуднем почався заповіджений страйк нюйорських кравців.

Точно в означений час понад 60,000 робітників та робітниць, занятих в яких 2,800 кравецьких підприємствах, покинуло роботу. Страйк почався без найменчого заворушення; юнійні урядники кажуть, що се було найспокійнійше перерване праці, яке вони затямили. Вони також кажуть, що страйк виносить повних сто процент робітників, себто що всі робітники вийшли на страйк. Вийшовши з фабрик, робітники зараз уставилися в ряди і помашерували до ріжних галь зібрань, де вони відбули віча в справі переведення страйку.

Зараз на вступі страйку, уряд кравецької юнії Інтернешенел Ґармент Воркерс Юніен видав заяву, що юнія є добре засмотрена у фонди, як ще ніколи не була; сподіючися, однак, довгого страйку, юнія постановила затягнути довг у формі „бондів свободи".

ДЕКОТРІ ПІДПРИЄМЦІ УЖЕ ГОДЯТЬСЯ.

Віцепрезидент юнійного комітету згоди, котрий засідає в готели Континентел, видав заяву, що коло 600 самостійних підприємців віднеслися до комітету, заявляючи волю і охоту погодитися з юнією на основі юнійних домагань, себто годячися на коротший тиждень праці та на непримінюванне заплати від штуки.

ЮНІЇ ВЗИВАЮТЬ РОБІТНИКІВ ДО СПОКІЙНОГО ПИКЕТОВАННЯ.

Юнії видали до своїх членів карточки з поясненнями, як заховуватися в час страйку.

„Підчас пикетовання треба ходити взад і вперед," — пишеться в поясненнях. „Слухайте поліції, коли вона каже ходити. Старайтеся уникати всяких суперечок."

ПОМІЧ УРЯДУ ФАРМЕРАМ.

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — Так звана Военно-Фінансова Корпорація (Вор Файненс Корпорейшен) подає до публичної відомости свій звіт, з котрого виходить, що в послідним році американський уряд розділив через сю Корпорацію американським фармерам позичок на загальну суму сімох мілїонів долярів. Позички давано як завдаток на рільничі продукти, передовсім рільничі плоди та худобу. Сього року по раз перший заведено даванне позичок на рахунок збору цукрових буряків.

З МОЛОЧАРСЬКОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 14. падолиста. — Юнія нюйорських молочарських візників, що тепер є на страйку, приготовляється до переслухания в суді, яке мае попередити судове рішенне в справі судової заборони, виданої тимчасово проти юнії кілька днів тому назад. Суд мае тепер рішити, чи подібну заборону не зробити постійною.

Підприємці молочарські подають до відома, що вони потрафили уже наклонити деяких юнійних робітників покинути страйк та нанятися наново до роботи. Юнії, однак, заперечують сю заяву та заповідають організацію кооперативної спілки для розвоження молока. Як молочарські підприємства не погодяться з юнією до тижня, то юнія думае починати розвоженне молока з рамени сеї кооперативи.

Перед міськими судами мають завтра переслухати яких 100 склепарів, обжалованих за нарушенне законів про розділюванне молока, отже за підпускуванне молока, за продаванне молока, давно пастеризованого, тощо.

ВЕТЕРАНИ ПРОСЯТЬ ГАРДИНҐА УВІЛЬНИТИ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

ВАШІНҐТОН, 14. падолиста. — У президента Гардинґа заявилися нині аж дві делеґації ветеранів великої війни, просячи президента о увільненне політичних вязнів, що тепер ще перебувають в американських вязницях.

Першу петицію внесло чотирох ветеранів великої війни, які мали медалі заслуги від американського конґресу; вони вказують в своїй петиції, що кождий край, що брав участь у війні, уже випустив на волю всіх політичних вязнів, що сиділи за переступленне военних законів. Вони звертають увагу адміністрації, що Америці, котра хвалиться демократичними ідеями, не пристоїть держати політичних вязнів довше від других країв. За випущенням на волю станули не лише бувші жовніри, але й величезна частина американських горожан; доказом сього хочби те, що за випущенням заявилася кожда робітнича юнія в краю.

Друга депутація в своїй петиції подала, що під теперішню пору сидить в ріжних федеральних тюрмах коло 140 політичних вязнів, які були засуджені за переступленне ріжних военних постанов на кари вязниці від 10 до 20 літ.

Президент Гардинґ приняв обі депутації, але не зробив їм ніякої ясної обіцянки.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНҐТОН, 13. падолиста. — Так званий спеціяльний комітет для тимчасових средств проти безробіття, котрий вибрано на вашінґтонській конференції для безробіття, предложив справоздання про вислїди своєї праці для зарадження безробіттю.

Після сього звіту, богато американських міст уже перебуло крізу (найгірші часи) безробіття. За стараннєм комітету в 208 містах (на 327 міст в краю), які мають понад 20,000 населення, установлено спеціяльні комітети які мають занятися боротьбою про безробіття. Комітет у Вашінґтоні заявляє, що вже в найблизчій будучности сподіється поважних результатів від сих комітетів.

ЗУСИЛЛЯ ДОВЕСТИ ДО ЗГОДИ В МОЛОЧАРСЬКІМ СТРАЙКУ НЕ ПОВЕЛИСЯ.

Др. Ковпленд, комішенер здоровля в місті Ню Йорку, котрий робив ряд старань, щоби довести до порозуміння межи молочарськими підприємствами та 12.000 страйкуючих візників, заявив, що він уважає всі свої зусилля за невдачі. В своїй публичній заяві він складає вину на молочарські підприємства, які, на його думку, зміряють до зломання юнії молочарських візників та заведенне так званої отвореної шапи.

Рівночасно юнія візників видала заяву, в котрій заявляють, що причиною страйку було стремління одної або двох молочарських великих підприємств взяти під свою власть всі другі молочарські підприємства. Сі підприємства, як показують звіти податкового уряду, побиради послідних років понад 33 процент чистого доходу з торговлі молоком, а надвижку зисків уживали на те, щоби боротися з правом робітників до орґанізації. Далі юнія закидає директорови молочарського підприємства Шефілда, що він обрехав суд, стараючися дістати від нього судову заборону проти юнії. Юнія далі робить ряд фактів, поданих неправдиво.

ГОВАТ ДУМАЄ ОСНУВАТИ РОБІТНИЧУ ПАРТІЮ.

Урядники чотирнайцятого округа майнерської юнії Ди Юнайтид Майн Воркерс оф Америка подають до відома, що зараз, як лише Александер Ґоват, предсідатель сього уряду, який тепер відсиджує в Топіка, Канзас, кару за переступленне закона про промисловий суд, вийде на волю, буде основана робітнича політична партія, яка має наслідувати в своїй програмі і тактиці анлїйську робітничу Партію (Лейбор Парті).

ПЕРЕХІД У ПОЛЬСЬКІ РУКИ.

Як повідомляє „Ржечпосполіта", львівський синдикат промисловий, закупив на Волині величезний маеток Кольки, охоплюючий кілька фільварків і велику лісову площу. Той маеток хотіли купити німецько-англійські капіталісти.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИЇЗДИТЬ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

В четвер, дня 17. с. м., приїздить митрополит ґраф Андрій Шептицький, котрий 2 місяці був в Канаді, до Филаделфії, де задержиться довший час. Він приїде о год. 9.50 рано на дворець зелізниці Редин̓ґ, відки удасться до филаделфійського парохіяльного дому.

МІСТО РОЧЕСТЕР ЗБИРАЄТЬСЯ ПОМАГАТИ БЕЗРОБІТНИМ.

Щоби зарадити безробіттю, місто Рочестер заложило так звану Комюнити Конференс Борд, яка має порозумітися з ріжними суспільними чинниками, з представниками бизнесменів, робітників, міських урядів ріжних товариств, і почати збірну акцію проти безробіття. Згадана рада в своїй публичній заяві обіцює, що вона найде працю для кождого безробітного.

ЮНІЙНІ ПРОВІДНИКИ НА ПРОПОВІДАЛНИЦЯХ.

З Бостону доносять, що заповіджена на послідну неділю спроба відступити проповідалниці юнійним провідникам увійшла в життє. Двайцять кількох юнійних урядників заняло проповідалниці і говорили проповіди. Всі бесідники говорили на одну тему, а саме про „золоту заповідь в промислі".

Одним з бесідників був Артур Неш, нині юнійний провідник, колись фабрикант одежі, відомий під прізвищем „ґовлден рул Неш". Будучи фабрикантом, він заявив, що одинокою справедливою основою відношення фабриканта до робітників треба уважати „золоту заповідь", себто правило: не роби другого того, що тобі не мило. В своїй проповіди в одній бостонській церкві доказував він, що робітничі юнії є лікарями промислових недуг. Роберт Секнер, инчий юнійний провідник, котрий говорив в конґреґаціональній церкві, заявив, що співробітництво церков та юній може богато зробити для рішення промислових питань. Він говорив, що коротший день праці та краща заплата не є дійсними, першими завданнями юнійного руху; першою задачею, на його думку, є піднести робітників морально. Пані Томсон, організаторка юнії кравецьких робітників, говорила в першій баптиській церкві; вона заявила, що головною основою непорозумінь межи робітниками та фабрикантами являється брак спільного ґрунту, на якім вони моглиби зійтися. На її думку, підприємці „як кляса' се образовані люди, а робітники „як кляса" необразовані люди і тому вони не можуть зійтися на спільній плятформі...

НАУКОВИЙ ВИКЛАД ПІД ОХОРОНОЮ ПОЛІЦІЇ

В неділю 23. жовтня с. р. відбувся у львівській „Волі" третій з ряду виклад д-ра І. Раковського про „Розвій життя у природі". Тема незвичайно цікава, отже зацікавила і поліцію, яка вислала на виклад свого представника.

КВАСНИЙ ВИНОГРАД...

В Ню Стар Касино в Ню Йорку відбулося в неділю большевицьке віче в справі вашінґтонської конференції. Хоч віче широко розголошувано, на нього прийшло всего 500 учасників Бесідники висмівали конференцію у Вашінґтоні, та закликували американських робітників іти слідами російських большевиків. Видай, щоби показати, які бесідники дуже революційні, естраду убрано в американські прапори. Провідною думкою усіх промов було те, що вашінґтонська конференція не може вдатися тому, бо там нема репрезентантів советської Росії.

ЛІТНІ КУРСИ В АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

В 410 висших наукових інститутах в Америці зорганізовано було сього року (1921) літні курси для молодих людей, що бажають познакомитись з університетською наукою та доповнити своє образованє, а не можуть відбути правильних цілорічних студій в колеґіях і університетах. Поверх чверть міліона (253.141) студентів було записаних й училося на тих курсах минулого літа, або-ж о мало не третину (62.105) більше як попередного року. Поміж тими 410 інституціями було 241 університетів і висших колеґій (що мають право надавати своїм студентам університетські наукові степені) з 143.154 слухачами на літних курсах. Найбільш слухачів, близько двайцяти тисяч, мала літна школа Коломбійського („Коломбія") університету в Ню Йорку. Більшість поміж ними творили учителі народних і початкових шкіл.

ВІЧЕ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 22. жовтня перед полуднем на площі Ґосевського у Львові відбулося віче інвалідів. Промовляло кількох бесідників, які підчеркували байдужність польського паскарського (як назвав його рядний Марецкі) уряду, „який не думає про те, що інваліди обороняли його від наїздників, які могли прийти і забрати від них все". Польський уряд, по думці промовці, умів тільки писати відозви, обіцювати золоті гори, щоби пхнути маси до боротьби, а сьогодні інвалідів віддає на ласку судьби. Один з промовців заявив, що недолю інвалідів можна усунути тільки через знищення капіталістичного ладу. В революціях протестують інваліди проти замаху реакції на мирову політику пролетаріяту, домагаються переведення в життя соймових законів про опіку над інвалідами з місяця марта 1920 р., оснування шкіл для інвалідів і парцеляції земель для них. Поставлено домагання щоби закон про охорону інвалідів применено у супроти політичних вязнів та їх родин. По вічу відбувся похід вулицями міста. А хто заопікується тими тисячами українських інвалідів, розсіяних по цілому краю?

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКА УМОВА

ПРАГА, столиця Чехословаччини, 21. жовтня. — Тутешня чеська преса подає отсі точки чесько-польської угоди:

1. Чехословаччина і Польща безумовно признають мирові договори з Версаю і Сен-Жермен.

2. Заявляють невтральність на випадок наїзду на одну з умовних держав державою третьою.

3. Польща не буде мішатись до внутрішних справ в Чехословаччині, а Чехословаччина в Польщі.

4. Польща дасть доступ Чехословаччині до Росії, а Чехословаччина Польщі до Угорщини й Австрії.

5. На випадок спору між обома умовниками вони годяться віддати справу мировому судови.

6. Умовники годяться не заключати з ніким умови, яка була би противна сій умові.

Замітка. — З тих точок не виходило би, що Чехословаччина заключила умову проти Галицької України, бо коли обі сторони безумовно признають сен-жерменський мир, який признає суверенність над Галицькою Україною аліянтам і Америці, то значить, що Чехословаччина не заявилась за тим, що буцімто Галицька Україна є частю Польщі. Одначе буває, що попри явну умову є ще й тайна, в якій говориться се, чого умовники не хотять оголосити прилюдно. Отже, як нема некорисної заяви Чехословаччини в сій умові проти Галицької України, то ще не є виключене, що така заява може бути в тайній умові.

В усякому разі, як ми вже писали, з такою Польщею всяка умова може мати тільки хвилеве значінне.

УДАВАНА РЕЗИҐНАЦІЯ ПІЛСУДСЬКОГО.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 10. падолиста. — Ґенерал Юзеф Пілсудський, „начельнік" польської „ржечипосполітої" заявив сьогодня свому правительству, що уступає зі становища „начельніка".

Причиною його резиґнації було се, що його міністри не хотіли згодитись на утворенне „сьродкової Літви" з Вильни й округа (чому не „малолітви"?), але стояли при своєму, аби Вильна була влучена до Польщі.

Міністри Пілсудського не приняли його резиґнації і тепер думають над компромісовою (угодою) полагодою непорозуміння між собою і Пілсудським.

ЯК „НАЧЕЛЬНІК" ПІЛСУДСЬКИЙ ХОЧЕ ПОЛЬСЬКОЮ КОМЕДІЄЮ ОБДУРИТИ СВІТ?

ВАРШАВА, столиця Польщі, 10. падолиста. — „Начельнік" Пілсудський рішучо противиться влученню „сьродкової Літви" до Польщі. Його підпирає більшість послів, але не підпирає міністерський кабінет. Пілсудський хотів би вдоволити становище Ліґи Народів і признати Вильні самостійність.

Замітка. — Міністрів покликує Пілсудський, а вони одвічальні перед „сеймом", отже якби міністри ішли проти Пілсудського і „сейму", то не попасали-б і 24 години. Але як не уступають міністри лише їх бос, то видко діло, що бос їм диктує і каже, що і як мають робити, а перед світом удає, що нібито не він але його міністри одбирають Вильні право самоозначення. Але світ скаже Пілсудському: „Не здуриш аптикаря шайдвасером".

ПІЛСУДСЬКИЙ ВІДКЛИКАВ СВОЮ РЕЗИҐНАЦІЮ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 12. падолиста. — „Начельнік" Пілсудський постановив більше не впливати на рішенне польського міністерського кабінету про справу Вильни і відкликав свою резиґнацію.

СПІР ПРО САМОУПРАВУ ДЛЯ ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 14. падолиста. — Британський міністерський кабінет мав сьогодня зладити відповідь на предложення олстерського міністерського кабінету в справі полагоди ірляндського питання.

Ся відповідь мала оставити шлях для дальшої переправи. Олстерський премієр сер Джеймс Крейґ домагався цілковитого відкинення засад „шин-фейнерів" (ірляндських самостійників). Британське правительство се домаганне відкинуло.

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА ПРО ПЛЯН ҐЮСА У СПРАВІ ОБМЕЖЕННЯ МОРСЬКИХ ЗОРУЖЕНЬ.

ПАРИЖ, 14. падолиста. — Французька преса пише загально з великим признаннем про плян американського державного секретаря Ґюса у справі обмеження морських зоружень. Тутешні часописі називають його виступ ґеніяльним ударом.

Лиш деякі париські ґазети не сподобали собі Ґюсового пляну, але більшість їх називає їх сензаційними і такими, що потрясуть світом.

Політичний редактор дневника „Еко де Парі" (Відголос Парижа), Пертінакс, телеграфує до своеї ґазети з Вашингтону, що Велика Британія навіть покинула би союз з Японією за економічні користи, які осягнула би через програму Ґюса.

КОРОЛІВСТВО ЧИ РЕСПУБЛІКА НА УГОРЩИНІ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини (Мадярщини), 9. падолиста. — Провідники мадярських селянських партій заявляють, що хотять нового угорського короля з роду англійської або італійської династії. Але в приватних розмовах заявляють, що таки найскорше будуть мати республіку, бо вже їм досить королів і королівських заговорів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛЬШІ ЛЯЦЬКІ РЕВІЗІЇ Й АРЕШТОВАННЯ У ЛЬВОВІ.

Львівський український дневник „Вперед" у виданнях з 28. і 30. жовтня с. р. доносить про дальші ляцькі ревізії й арештовання у Львові слідуючі подробиці:

ІНТЕРВЕНЦІЯ АДВОКАТСЬКОЇ ПАЛАТИ.

З рамени львівської адвокатської палати явився в середу, 26. жовтня у президента львівського карного суду Ґавля секретар палати, адвокат др. Цетербавм. Др. Цетербавм підніс справу арештування в суді адвоката тов. д-ра Льва Ганкевича, а також справу арештування адвоката д-ра Ст. Федака. През. Газель обіцяв розглянути цю справу.

ЩЕ РЕВІЗІЇ У Д-РА ФЕДАКА.

Ранком о 6. год. дня 26. жовтня переведено не знати вже котру з ряду ревізію в домі д-ра Степана Федака, який від 16. жовтня сидить в тюрмі.

Переводячий ревізію поліційний офіцир відказався вилеґітимувати, чи він управнений переводити ревізію. На цей факт звертаемо увагу дирекції львівської поліції, яка дуже часто, коли їй роблять уваги, любить від усего відхрещуватися і звалювати всю вину на підчинені органи.

Ревідуючі перевертали всі фотелі й канапи і там між пружинами чогось шукали. Нічого одначе не найдено.

Одночасно відбулася ревізія у мешкаючого в тому самому домі власника комісового склепу Льва Берґмана, Жида. Також шукали за чимсь, одначе нічого не найшли. Жінка згаданого Берґмана хора перед родами, тож можна собі уявити, яке враження зробили в цьому домі поліційні відвидини і які наслідки могли спричинити.

Того самого дня від години 5. до 10. рано переведено ревізію у д-ра Степана Барана. По її ґрунтовному переведенню, забрано деякі письма і документи, між иншими статут „Міжнародньої Ліги Миру і Свободи", почім д-ра Барана відведено на поліцію. Разом з ним арештовано д-ра Корчинського, бувшого голову камянецької „Національної Ради" який цеї ночі ночував у д-ра Барана.

РЕВІЗІЇ У ОЛЕНИ СІЧИНСЬКОЇ.

Дня 26. ц. м. о 6. год. рано переведено ревізію в мешканню гром. Олени Січинської, матері Мирослава. Перешукано її річи і навіть ліжко та забрано приватну кореспонденцію. Аґенти шукали за внуком Січинської, Миколою Струтинським, студентом прав з Праги, який день перед тим одержав з поліції паспорт і на його основі вечером виїхав зі Львова.

РЕВІЗІЇ У СВ. ЮРА.

Того дня відбулася ревізія в забудованнях св. Юра.

В ПОГОНІ ЗА СЕНЗАЦІЄЮ.

Львівська польська преса доносить, що свящ. Леонтій Куницький „втік зі Львова до Чехословаччини". Вістка ця неправдива, бо Куницький не тільки що зі Львова не втікав, але був на авдієнції у директора поліції.

Також неправдива є вістка, будьтоби арештований перед двома тижнями Осип Голіцатий був комісарем львівського воєвідства.

ПЕРЕСЛУХАННЯ ТОВ. Д-РА ГАНКЕВИЧА.

Тов. д-ра Льва Ганкевича, слідчий суддя Анґельскі переслухував дня 28. жовтня.

ПЕРЕСЛУХАННЯ Д-РА В. БАЧИНСЬКОГО.

Д-ра Володимира Бачинського завізвано на переслухання до слідчого судді Анґельского, до справи Вр. 4742. Переслухано його за злочин з § 65 б) карного закону (заворушення публичного спокою). Предметом обжалування є обіжник „Народнього Комітету" в справі збирання підписів на протести проти конскрипції.

Співобвинений є ред. Михайло Струтинський, який крім того в звязку зі справою атентату обжалуваний за злочин з § 58 карного закону (головна зрада) і з §§ 5, 8, 134, 135.

Проти д-ра В. Бачинського ведеться слідство з вільної стопи.

ВИПУЩЕННЯ НА ВОЛЮ Д-РА БАРАНА.

В пятницю дня 28. ц. м. о 3. год. попол. випущено на волю зі слідчої тюрми д-ра Степана Барана, а це на основі рішення палати радної, вводячи проти нього рівночасно карне слідство о злочин заворушення публичного спокою з § 65 а) карного закона.

ДАЛЬШІ АРЕШТИ.

В дорозі між Ходоровом і Львовом арештовано студ. Володимира Кульчицького зі Львова.

250-і РОКОВИНИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

З усіх націй Европи мабуть одні Українці не знають національних празників з історичною основою; не святкують роковин світлих подій в своїй минувшині. Як не покинула мене моя память, то до хвилі розвялу Росії і Австрії Українці, і то лише галицькі, спромоглися тілько на два історично-національні празники, радше неудачні проби таких празників. Святковано 250-і роковини двох облог-Львова Хмельницьким в рр. 1648 і 1655. Оба тоті празники називаю неудачними, бо їх аранжери, не знаючи теоретично і не відчуваючи серцем ваги таких празників в визвольній боротьбі поневоленого народу, устроїли їх так, що не лиш не причинилися до підйому духа в народній масі, але навпаки, могли спричинити депресію і безнадійність зневіру, в кращу будуччину. Вистане пригадати собі спосіб, в який спопуляризовано традицію того великого часу і як підготовано само торжество. Замість бодай рік до торжества видати пару популярних книжочок, що звеличали би тоті сьвітлі хвилі нашої минувшини, львівська „Просвіта" видала книжочку про Хмельницького, в котрій сей наш великан змальований як дурак, котрий не знав, нащо залляв Україну потоками крови і чого прийшов під Львів. На добавок книжочка, що мала підготовити торжество, вийшла по (!) торжестві!

Пропаґандисти української думки національної і орґанізатори боевих сил української нації просто не свідомі того, яку велику силу в поширюванню національної думки, в гартованню національних характерів і в викрешуванню огню патріотичного, не соломяного, а се трівкого, має відгріванне народними празниками традиції з часів державности народці з часів боротьби за відбудову національної держави. Керманичі національної роботи на Україні, так по сей як і по той бік Збруча не лиш не свідомі ваги згаданих празників. Мало знають і ще менше розуміють нашу бувальщину, отже не годні знайти у ній подій, які надаються до устроювання народних празників історичних, та взагалі не уміють устроювати їх.

Щоби живуче поколінне сильнійше захопилося стремліннями апостолів національної думки, щоби вся маса народна послідовно і з непохитним завзяттем ломлячи брутально всі перешкоди ішла до національної мети, треба доконче узмисловляти масі мету національних стремлінь, робити її дорогою серцю кождого Українця гучним та поважним святкованнем роковин давних подій, що були вислідом, таких самих як наші, стремлінь наших прадідів. Керманичі національної роботи добачували тоті стремління лише в повстанню Хмельницького. Але і тут, збаламучені історикамн, дивились на него лиш як на несвідомий великої цілі інстинктовий відрух народної маси, котрій надоїло — не ярмо польської державности, лиш ярмо панщини. Лиш дехто здогадувався, що Хмельницький та його старшини мріли про українську державу. Впрочім ні до Хмельницького, ні пізнійшев нашій минувшині не добачував ніхто стремлінь ані революцій за відбудову української державности. Тим той поза святкованнем облоги Львова в рр. 1648 і 1655, не устроювано у нас ніяких инших історично-національних празників.

Ще й тепер мало хто знае, що в нашій бувальщині безліч подій, якими живучому поколінню можна би пригадувати, що наші прадіди ніколи, ні до Хмельницького ні по його смерти не покидали думки відбудови власної держави, та що наслідком сего вічно живучого бажання стати назад паном в своїй хаті були кроваві розправи з нашими катами. Особливо ясно се стремлінне проявилося 28 років після першого походу Хмельницького до Галичини, за гетьмана Петра Дорошенка. Дорошенко був два рази в Галичині. В р. 1667 облягав польського гетьмана Яна Собеского в Підгайцях, в р. 1672 облягав Львів. Одночасно подішний протектор України, турецький султан притис польську армію під Бучачем. Военна кампанія скінчилася 7. жовтня бучацьким миром. Про оба сі походи знають у нас лише фахові історики. Але вони й не подумали, як велике значінне в нашій визвольній боротьбі могла би мати традиція сих походів, коли би її спопуляризовано. Поза історикам про сі походи у нас ніхто не знає, отже припоґандисти національної думки не використали їх, не святкували роковин Дорошенкових походів, чох їх цілю було зединенне всіх українських земель, не виключаючи Галичини, в одну соборно українську державу!

Коли діло в тім, щоби історичною традицією скріпити аґресивність в стремлінню Галичан до соборно української державности, то торжественне святкованне роковин походів Дорошенка оправдане ще більше, ніж святкованне роковин походів Хмельницького. Ідеалом Хмельницького була соборно українська держава, — се правда. Але Хмельницький був не пропаґандист думки, котру мало би осущити якесь пізнійше поколінне. Хмельницький був діячем практичним, котрий брався за се, про що гадав, що силами, які вже має, здужає справді зробити і утревалити. В р. 1648 Хмельницький додумавсь до того, що силами, які мав в жлени, соборної України ще не збудує; що здійснить лише частину національної програми. Хмельницький вирахував, що з польського ярма годен увільнити лише козаче Подніпрове, а Галичину тільки підготовити до пізнійшої злуки в одну державу з Подніпровем. Сю підготовну роботу загадав зробити відсвіженнем в галицьких масах народних памяти давної власної державности і обезпеченнем рівноправности православних Галичан. Ось чому він пішов до Галичини, ось чому до него пристали національно свідомі міщани і шляхтичі галицькі.

Походи Дорошенка мали дальшу мету. Сей гетьман Подніпровя дістав до розпорядимости великі сили военні свого протектора, турецького султана. Він надіявся, що при помочи Турків і Москви опреся і від Польщі відвоює землі західної України, та зединить їх з Подніпровем в одну соборно українську державу. Як возьмемо під розвагу не час, лише ціль походів до аличини, то походи Дорошенка мусимо поставити висше від походів Хмельницького. І успіхи походу Дорошенка, правда, коротко тревалі, були більші, ніж успіхи походів Хмельницького. Хмельницький при першій і другій облозі Львова лише взяв окуп і відійшов. Похід Дорошенка скінчився договором заключеним в Бучачи між ПольщеҐю і протектором України, турецьким султаном. Сим миром Польща відступила султанови для Дорошенка половину нинішної східної Галичини. Тим способом Дорошенко, бодай на короткий час зединив половину Галичини з Подніпровем в одну українську державу і відійшов з на міром вернути ще раз та забрати решту Галичини.

Ціль і хвилевий успіх походів Дорошенка до Галичини вистануть, не менше як ціль походів Хмельницького, щоби в Галичині зробити їх предметом культу пізнійших поколінь, котрі не покинули Дорошенкової думки зединення Галичини з Подніпровем в одну самостійну державу. Годилось би також і сі події відсвіжити в памяти нашої маси народної як найторжественнійшим святкованнем їх роковин. Хвилею з часу Дорошенкових походів на Захід, яка найбільше надаєсь на устроенне ювилейного обходу, є, на мою думку, день заключення бучацького мира, бо він показує, яка була ціль війни з Польщею і який був її успіх.

Українці в Галичині ледви чи будуть могли гідно святкувати празники з немилою Полякам тенденцією. Галичани мають тепер на своїй власній земли сковані руки, закнебльовані уста. Отже я піддаю обговорену мною гадку під розвагу моїм землякам в Америці. Таке торжество на противнім боці кулі земської і в закованій у кайдани вітчині відбилось би голосною луною.

В. Будзиновський.

СВЯТОЧНЕ ОТВОРЕННЄ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ПРАЗІ.

Сьогодня, в неділю, 23. жовтня, відбулося в салі Природничого Інституту Чеського Кралового Університету **святочне отворенне** Українського Вільного Університету в Празі.

Святочний Комітет українських студентів прибрав салю, а саме в глубині стояла статуа Президента Чехо-словацької Републики проф. др. Масарика, уквітчана заленю, а над нею висіли гарні образи Шевченка та Франка, роботи молодого українського артиста Касіяна, прибрані народними ручниками та вишивками. Українські студенти приймали чужих та своїх гостий та стерегли ладу і порядку підчас свята.

Кілька хвилин перед 10-ою годиною велика саля та ґалерія були битком заповнені. Передні місця салі заняли: голова місії Української Народньої Республики Максим Славінський, голова місії Західно-Української Народньої Республики (Галичини) др. Евген Левицький, представники чеського правительства, університетські власти, представники чеських наукових товариств та професори прожських висших шкіл. Дальші місця засіли прочі прибувші гості чужі та свої, делеґати студентських товариств та орґанізацій і т. и. Українська академічна молодіж в дуже великім числі умістилася в дальших частинах салі та на ґалеріях, на якій примістився також хор Української Академічної Громади. З чеських гостий прибули:

Як заступник та делеґат міністра закордонних справ Бенеша радник мін. п. др. Гануж Єлінек. В імени мініст. закорд. справ промовляв п. консуль др. Благош. П. міністер Гірса, заступник міністра закорд. справ прислав на руки п. ректора У. В. У. письменний привіт. В заступстві п. міністра шкільництва та народнього навчання Шробара, бо виїхав до Братісляви, явився п. одборови рада др. Фердина Шпішек. Крім него був начальник університетського відділу мініст. шкіл та нар. осьвіти п. Франт. Мльчох. За міністра земельних справ Станека був п. одборови пшедноста А. Ґерстенкорн. Міністер фінансів прислав на руки ректора У. В. У. привітне письмо, де між иншим висловлює свое переконанне, що Укр. Вільний Унів. причиниться в великій мірі до зближення між Українцями а Чехо-Словаками. Міністер Габерманн переслав привіт. За міністерство здоровля та тілесного виховання був п. др. Ян Семерад. За міністра торговлі явився п. радник Ян Моллік.

Іменем старости міста Праги д-ра Бакси прибув його заступник інж. Ротнаґль.

З кругів університетських були присутні: ректор чеського Карлового університету проф. др. Богумін Немец, ректор високої школи технічної проф. Воточек, президент королівського чеського товариства наук проф. др. Вейдовськи, Член академії наук проф. др. Глява, декани факультетів: декан правничого факультету чеського Карлового університету проф. др. Функ і продекан др. Кайрас, декон фільософічного факультету проф. др. Тілле (продекан фільософічного факультету проф. др. Янко прислав привітне письмо), декан медичного факультету проф. др. Пессіна, декан природописного факультету проф. др. Матейка, декан високої торговельної школи проф. др. Коштяль, продекан проф. др. В. Фельбер, а дальше професори пражських чеських високих шкіл: др. Држіна, др. Прослав Бідльо, др. Пастрнек, др. Підерле, др. Полівка, Др. Махаль, др. Швамбера, др. Пошта, др. Слявік, др. Мурко, др. Цїслер, др. Силляба, др. Пельнарж, др. Гусек, др. Пазоурек, др. Нееддли, др. Карель Домін, проф. і посол др. Ант. Углірж.

Між многими иншими Чехами був знаний приятель Українців і зокрема українських студентів інж. Сечаса, письменник Заплеталь, сенатор Свеценн, представниця чесько-словенського Червоного Хреста Р. Пелянтова, редактори прожських часописів і богато инших гостий.

Далї були: старшина Ради Білоруської Народної Республики Петро Кречеускі, представник Грузії, представник Союза кавказьких Республик.

Визначнійших гостий витав ректор поіменно при оплесках авдіторії.

О годині 10-тій вийшли зі сусідної салі ректор та професори Українського Вільного Університету та засіли коло довгого стола, покритого зеленим сукном.

Свято відкрив промовою ректор Українського Вільного Університету **проф. др. Олександер Колесса.** В своїй промові привитав ректор всіх присутних гостий а відтак дав короткий вислід про історичні взаємини між українським та чеським народом від Володимира Великого аж до Найновійших часів. Свою промову виголосив він в части по українськи а в части по чеськи та закінчив її окликом в честь през. Масарика, чеського народу, та старославного чеського Карлового Університету. Оклик був грімко повторений зібраними та принятий бурею оплесків. Другу часть промови ректора становив академічно-науковий виклад „Погляд на історію української мови від найдавнійших до найновійших часів". Свою промову закінчив ректор, закликаючи українську молодіж до дальшої праці над собою, щоби придбати собі як найбільше знання, так потрібного нашому народови. Промова ректора викликала на салі довгі оплески.

По промові ректора наступили привіти.

Прший промовив ректор чеського Карлового Університету проф. др. Немец, який щиро повитав повставший в Празі Український Вільний Університет та пожелав йому успіхів в його праці на поли славянської культури. По нім промовив голова Устржедного Свазу чесько-словенського студентства п. Б. Сверак, який заявив, що чеська молодіж розуміє наше тяжке положенне, та доложить всіх зусиль, щоб ми наше нинішне нещастє могли як найлегче перенести та могли в їх державі вчитися на користь і славу свого народа. Відтак промовляли: Цоню Дамянов від товариства студентів Болгар, Дворчанін від академічної молодіжи білоруської, Драго Андріч від студентів Югославян, п. Пехач від чеської Академічної Ліґи, Бращайко від Союза Студентів Підкарпатської України. Промовляли дальше по анґлійськи Місс Едіт Май, репрезентантка Европейської Студентської Допомогової Акції, яка рівнож надіслала до ректорату Українського Вільного Університету привітне письмо. Іменем Черкесів говорив по французьки Намітокоф.

Від українського студентства зединеного в Укр. Академічній Громаді промовляв п. Золотаренко, який подякував ректорови та професорам за той труд, якого вони піднялися з любови до української молодіжи та обіцяв іменем молодежи, що й вона не пожалує зі своеї сторони ніяких жертв, щоб прислужитися свому народови.

Як послідний промовляв п. консуль др. Благош іменем міністерства закордонних справ.

З визначних українських громадян, крім висше поданих представників обох українських правительств, прибули на свято: представник Укр. Громадського Комітету в Празі проф. Ґригорієв, від Чорноморських козаків проф. Щербина, від Кубанців Лука Бич. Приїхали рівнож представники від старшин та стрільців Бриґади в Нім. Яблоннім сот. Яким Ярема та представник культурно-просвітного Кружка українського табора в Йозефові.

Всі ті представники зложили на руки ректора будь устні по части устні і писемні привіти. В часі самого сьвята не могли виголосити своїх привітів тому, що з укр. бесідників з огляду на строго академічний характер свята і економію часу взято в програму лиш промови ректора університету та академічної молодежи.

По виголошенню привітів відчитано депеші і письма, які наспіли до ректорату в нагоди того свята. Окрім зазначених вже письм від представників чеської влади та инших прислали ще письменні привіти:

Президент Чесько-Словенської Народної Ради Прокунек, директор канцелярії Чесько-Слов. Нар. Ради Сайферт, Клюб Сенаторів чеської соціял-демократичної робітничої партії (підпис др. Соукуп) одборови рада др. А. Трмаль, персональний секретар президента Сенату Народного Зібрання чес.-сл. Републики, який іменем президента Сенату бажав Українському Вільному Університетови в Празі всего найліпшого з запевненнем, що У. В. У. найде в президента Сенату все підтримку його стремлінь, унів. проф. др. Карель Домін, проф. др. К. Геннер, проф. др. Гашковець, пані Мабел Мс. Бріде за товариство американської опіки над студентами, колегія професорів правничого факультету Масарикового Університету в Берні, проф. унів. в Берні др. Бойчеслав Петр.

По відчитанню чеських привітів відчитано українські привіти, а саме: Від правительства Західно-Української Народньої Республики (підписані: Президент др. Петрушевич, уповновласнені: др. Кость Левицький, др. Назарук, др. Перфецький, др. Подляшецький Селезінка, Сінґалевич); крім того прочитано окреме письмо Президента Петрушевича. Далі прислали привіти: Посол У. Н. Р. др. Роман Стоцький з Берліна, який рівночасно віддає до розпорядимости Сенату У. В. У. 5 премій за семінарні праці по 500 нім. марок та обіцює і дальше піклуватися о стипендійні підмоги для нашого студентства, член Директорії У. Н. Р. проф. Швець, голова галицько-української делеґації в Парижі др. Стефан Витвицький, голова кодифікаційної комісії Уряду Зах.-Ккр. Нар. Республики О. Ганіньчак, славнозвісний оперовий співак в кольонії Модест Менцінський, Укр. Запом. Комітет для збігців з Галичини і Буковини в Відні (підписані І. Семака, Лев Левицький), др. Марітчак з Відня, Спілка студентів Українців в Німеччині, українське студентство в Бирні, кружок студентів в Пшібрамі „Каменярі", головна управа союза укр. студентів в Польщі, академічне товариство Новий Союз в Чернівцях, Українська Школа в Чернівцях, о. Авг. Волошин, Ужгород, др. М. Бращайко за укр. хліборобську партію та редакцію Руської Ниви в Ужгороді, др. Ю. Бращайко за Виділ Ужгородської Просвіти, славнозвісний український артист Микола Садовський, який тепер є директором укр. театру в Ужгороді, професорський збір та молодіж укр. ґімназії в Берегові, полковник Стефанів іменем українських військових відділів на Підкарпаттю і Словаччині, рекація часописи „Вперед" в Ужгороді, п. Творидло, Ужгород, п. радник Гвоздович за Виділ філії і читальні Просвіти в Густі, Комітет укр. збігців в Ужгороді, Підкарпатський банк в Ужгороді, др. Панькевич в Ужгороді, др. Вирчак в Ужгороді, еваковані укр. желізничники в Ужгороді і Мункачеві.

По відчитанню привітів, яких велика часть з причини недостачі часу не могла бути проголошена, подякував ректор проф. др. О. Колесса всім присутним за участь, а особливо представникам чеської влади, науки і громадянства за то, що своєю присутностю звеличали українське свято.

На закінченнє хор Української Академічної Громади, під дириґентурою студ. консерваторії Бобика відспівав національні гимни: чеський, словацький та український, яких збір вислухав в святочнім настрою, піднявшися з місця.

Подаючи опис сього свята, зокрема треба занзачити, що як для устроєння сього свята так і взагалі для орґанізації Українського Вільного Університету і виеднання для нього корисних умов істнування в Празі дуже заслужився ректор українського Вільного Університету проф. др. Олександер Колесса.

Свято отворення Українського Вільного Університету зробило на чеських гостях дуже гарне враження.

Протягом найблизшого тижня вже розпічнуться правильні виклади в Українськім Вільнім Університеті.

Прага, 23. жовтня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО ЗАМАХ ФЕДАКА.

(Від власного кореспондента).

Коли 12. цвітня 1908 р. український студент Мирослав Січинський влучним вистрілом убив тодішнього намісника Галичини, польського графа Андрія Потоцького, який на становищи шефа адміністрації краю був катом українського народу, — польська преса закричала в один голос: „Звичайний злочин, скритовбийство, сповнене лотром, для якого шибениця є занадто лагідною карою". Так писав дословно львівський часопис „Дзєннік польскі", а за ним уся польська преса — з малими вимками. Одначе й ті вимки — були це польські соціялістичні часописи — хоч і признавали, що український нарід терпить гнет польського панування, — все таки строго осуджували вчинок Січинського.

Довсім те саме повторюється й тепер з приводу замаху українського студента Степана Федака на начальника польської держави Пілсудського і львівського воєводу Грабовського.

Переважна часть польської преси кличе: Розіпни його!" — і то не тільки в відношенню до самого Федака, але до цілого українського народу. І польські власти справді розпинають: шукають заговору, переводять масові арештування, катують арештованих.

А польська соціялістична преса, хоч і признає, що польська політика в Галичині є політикою найстрашнійшого гнету, одначе не признає українському народови права самооборони і винить за замах Федака не нтрашний польський гнет, але... „український шовінізм".

Провідник польських соціялістів Дашинський, говорячи в польськім соймі про замах Федака, признав, що Польща гнете Українців, одначе зазначив, що вчинку Федака „не похвалить ніякий розумний чоловік".

Видно, в тій хвилі Дашинський забув, що ніхто инший, тільки теперішний начальник польської держави Пілсудський, від імени польської соціялістичної партії, організував польську терористичну акцію проти Росії, що польська соціялістична терористична організація під проводом Пілсудського не тільки вбивала вищих і низших російських урядовців, але також грабило російські державні гроші.

Тоді Дашинський не казав, що акції Пілсудського не може похвалити ніякий розумний чоловік, тільки підносив її з одушевленнем як геройську боротьбу за визволення польського народу.

Та польська преса, яка домагається ще лютійших переслідувань на український нарід, бодай щира: вона хоче винищення українського народу, сполщення української землі, і тому кличе: „Розіпни його!"

Але та польська преса, яка признає, що польська політика на українських землях є політикою найстрашнійшого гнету, — чого вона домагається? Чи визволення українського народу зпід польського ярма? Щоб він так само, як польський нарід, мав державну незалежність? Де там! Вона домагається лагіднійшої політики, національних уступок — в тій цілі, щоби **примирити український нарід з польським ярмом!** Вона думає, що коли Польща дасть українському народови свободу мови, религії, школи, коли його перестане мучити, словом, коли стане для нього „добрим паном", то він помириться з польським ярмом, покине мрії про державну незалежність і стане вірним підданим Польщі.

Даремна велика надія! Український нарід буде боротися з польським пануванням, аж доки не виборе повної державної незалежности.

* * *

Низше подаю найважнійші голоси польської преси:

Варшавський соціялістичний „Роботнік".

„В Союзі Націй представник Канади поставив внесення, щоби Союз негайно занявся справою Східної Галичини. Оподішний атентат стоїть напевно в тісному звязку з тим. Українському терористови ходило о це, щоби атентатом придати розголосу справі Східної Галичини, розголосу драматичного а навіть трагічного — і кинути на шалю кривавий аргумент української кулі".

Наводячи „доказ українофільства Пілсудського" і „шовіністичного божевілля" українського громадянства пише: „але це тільки одна сторона медалі".

„Польський уряд, польське громадянство знають, як укладаються відносини в Східній Галичині. Щож зроблено, щоби вести політику розуму, щоби заспокоїти слушні домагання українського народу в тій ділянці, щоб надати їй автономічний устрій? Усі знаємо, що це конечністю. Знаємо, що установленням „воєвудств" не заспокоїмо конечности утворення східно-галицького сойму з широкими повновластями. Знаємо, що „воєвудства" тільки дратують Українців. Знаємо, що Найвища Рада і Союз Народів леда хвиля можуть виступити з „мандатом". Знаємо, що колиб упав совітський уряд, то завтра Найвища Рада могла би виступити з проектом віддання Східної Галичини „відродженій" Росії. Знаємо це аж надто добре, знаємо це усі. А що робимо? Нічого. А радше робимо все, щоби справу погіршити. Не даємо Українцям университету, бо наші націоналісти не хочуть, щоби він був у Львові.

Але так само не підпирається народного шкільництва на Волині, бо наші націоналісти воліють, щоби ті окраїни мали російський характер. Наша народова демократія була переляками ширшою автономії, яку Ллойд Джердж хоче признати Східній Галичині. Перелом минув — справу вдалося проволічи — отже далі гра на проволоку. Нарікається вічно на інтервенцію Найвищої Ради і Союза Народів — але не робиться нічого, щоби ослабити шкідливий вплив тої інтервенції утворенням доконаного факту: повним заспокоєнням національних українських інтересів у Східній Галичині, при повному загарантованню польських національних прав — і наданням широкої територіяльної автономії".

Краківський соціялістичний „Напшуд".

„Надання автономії Східній Малопольщі, заснування тамошнім Українцям университету, забезпечення культурного розвитку національним меншостям (?), збудують нову фортецю, яко їніякі терфостичні атентати ані дипльоматичні не переможуть, сотворять, а ґрунт, на якому ані атентати ані противдержавні конспірації не зможуть родитися".

Львівський соціялістичний „Дзєннік Людови".

„Дзєннік Людови" застановляється над напрямом стрілів, які впали в памятну неділю під ратушем, пише, що „звернені вони були в символ польської влади на тій землі, а викликала їх ідь ненависти до всего що польське, яка на міжнародньому терені шукає оперття в усіх тих елементах, які істнування незалежної Польщі вважають своїм нещастем, а в нутрі краю через розпутання національної боротьби, чи защіплювання більшевицької демагогії, змагає випровадити фермент і розстрій серед населення, змарганого і винищеного війнами, а нині стуженого за миром. Всякі проби доведення до порозуміння (университет в Станиславові, кольонізація!) поповновані польськими політичними чинниками стрічались постійно з українського боку з протестами проти всякого співділання з польським елементом а непризнавання тут польської влади є провідною лінією української політики, яка не находить (?) вправді виразу в житю пасивної української селянської маси, але тим сильнійше зазначується в діяльности тих, які сотворили собі усі „позори" (?) немов би вони були репрезентантами тих мас.

„Одначе при творенню тих хоробливих політичних відносин в нашому краю поруч шовіністичної роботи (?) українських політиків не без вини є та частина польської суспільности, яка вже десятки літ працює над розкопанням тої національної пропасти, що робить усе, щоби навіть перешкодити заходам польського уряду, спрямованим до полагодження ріжниць і збудовання доріг народнього пожиття". Тут згадує часопис справу українського университету, кольонізації, які могли послужити підложем для недільної події.

Варшавський „Наш Курієр".

„Той атентат повинен статися спонукою із польської сторони до закінчення політики, яка гнобила усякі угоди зусилля і давала аргументи екстремістам, покланяючимся віковічному принціпови „чим гірше, тим краще".

Східна Галичина, яка під кутом міжнародного погляду вважається землею, яка тільки хвилево остає під польською окупацією, є для Польщі нелегкою справою до виграння. Бо тут Поляки під оглядом чисельности мають безсумнівну меншість, отже етнографічний принціп промовляє проти Польщі.

Тому, щоби земли цеї не втратити, треба було вимкової умілої політики угоди і уступства супроти непольських національностий. Тимчасом, як на злість, ендеція власне що землю вибрала ареною екстермінаційної боротьби супроти Українців і Жидів. Її поодинокі представники дійшли прямо до голошення насильства, наклюкуючи приміром до „чинного опору" на випадок, колиб польська влада допустила до краєвого университету Українців і Жидів.

Українців обурює, що не тільки не дається їм національного университету у Львові, але навіть від бажаючих вчитися на польському университеті вимагається посвідки служби при польському війську, що чейже дійсно є кпинами, бо в дні памятних боїв, Українці не могли служити у ворожому війську, а доки доля краю не вирішена, навіть найбільш угодові елементи не можуть чейже ангажуватися.

Тоді, коли Українці на рідній землі не мають ані одного университету, хтось в імени Поляків поширює у Франції вісти, немов то вони мають аж два университети.

Нарешті болючою раною є справа кольонізації, яку треба або цілковито закинути, доки доля краю не вирішена, або ґрунтові приділи повинні одержувати українські селяне на рівні з польськими, або може треба за все місцевий елемент, без ірржниці національности.

Не обманюймо себе, що европейська опінія витолкує справу в нашу корисить. Зівсім не виключено, що заграниця вважати-ме відносини в Східній Галичині до тої міри невиносимими, що вважати-ме безпроволочної ітервенції, що спричинить, що антанта або Союз Народів висуне східногалицьке питання на найблизший денний порядок".

Краківська „Нова Реформа".

„То одно вже тепер ті непримиримі з поміж Українців знати повинні, що про виділення східньої Малопольщі з організму річипосполитої мови бути не може. Ніякі Союзи Народів, ані амбасадорські Ради не примусять Польщі до зрезигнування з краю, в якому польський елемент своєю історичною минувшістю, своєю культурою і економічною працею угрунтував свої національні права".

Краківський „Час".

„Наша дипльоматія без сумніву використає львівський атентат і переконає Европу, що хотячи погасити огнища анархії і національної війни, грізні для справи побіди мира в цілому світі, треба між иншими приступити також до пацифікації Східної Галичини. А це дорогою закінчення підюджування Українців проти Поляків і на відворот".

Краківський „Глос Народу".

„Стрід Федака є новим еліпсом запеклої боротьби т. зв. Східньо-Галицького уряду Петрушевича і елементів, що стоять коло нього з польською владою у Східній Малопольщі, а крім того демонстрацією нових метод боротьби, які цей табор задумує тепер примінювати.

Не треба бачити в злочині Федака розпучливого чину патріота, ані взагалі прояву одинокої можливої боротьби з наїзником, яка нам (Полякам) накидувалася в порозборовій історії.

Про гнет чейже у Східній Малопольщі ...не може бути мови. Влада в Малопольщі є лагідна і повна... толеранції. Істнують і... цвитуть в краю українські народні і середні школи а университет... мали би Українці вже від року, колиб його... направду хотіли, а не... прямували до відібрання нашого у Львові.

...Українці не мають найменчої причини до розпуки, яка оправдувала би атентат.

...Цілковитий брак репресій осмішує польську владу і осмілює Петрушевичів до отвертого параліжування всяких заряджень.

„Газета Варшавска".

„Стріли у Львові є тільки манифестацією, що Україна жиє, Україна Ґонтів і Залізняків. 3 позитивних фактів світ про її істнування не довідався би, бо України властиво... нема. У Львові ніхто не чує української мови...

Був це не атентат, але „віват". Атентат був звернений на воєводу, який є втіленням польської влади в Галичині.

Атентат устроєно на отворенне східних торгів, щоби зазначити, що „Львів є українським містом".

Львівське „Слово польске".

„Львівські вистріли були обчислені на те, щоби їх почув Союз Націй у Женеві. Гук вистрілів мали почути численні вороги Польщі, все настроені в її некорисить".

Гайдельберґ, 15. жовтня 1921.

Др. Михайло Лозинський.

ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТИ" В НЮ ЙОРКУ

зложило на народні цілі слідуючі жертви:

1) На Рідну Школу $40.00 (вислано через Амерікен Експрес Ко., чек 2330360).

2) На бонд Галицької позички $100.

3) Для Української Академічної громади в Празі 2000 ч. корон (вислано через Амерікен Експрес Ко., чек 2330365).

ЗА УРЯД ТОВ. „ПРОСВІТА" В НЮ ЙОРКУ:

А. Плескун, Т. Дубас.

ДО ВІДОМОСТИ УКРАЇНСЬКОМУ ЗАГАЛОВИ В ОБУРН, Н. Й. І ОКОЛИЦІ!

Перший Український Базар устроєний парохією св. Ап. Петра і Павла в Auburn, N. Y. можна відвідувати кождого вечера і неділю від 20 падолиста до 26. падолиста 1921 в галі Кащака, cor. Perrine і Washington Street. Початок кождого вечера від години 7-ої до 12-ої в ночи. На базарі будуть ріжнородні виграшки, повно кіосків з ріжними крамами, ручні роботи і всілякого рода предмети. Буфет з напитками і перекусками, товариські гри і забави і богато несподіванок, як також почта любови. Кождого вечера будуть танці при знаменитій циганській орхестрі. Вступ від особи на цілий тиждень 25 центів і одного цента воєнного податку. 65-73

Запрошуєсь отсею дорогою весь український загал, так місцевих як і позамісцевих, всі братства, товариства, сестрицтва. Проситься сусідів і чужинців, щоби взяли як найчисленну участь. До побачення на Базарі.

КОМІТЕТ.

ПЕРША ПОМІЧ ПОРАНЕНОМУ.

(Public Health Service).

Кожда рана, мала чи велика, загрожує зараженням; окрім того, при деяких ранах буває небезпека кровотоку.

Зародків хороби, котрі є причиною зараження (інфекції), людським оком не видно, та проте через них рана запалюється, наривае, і буває, що приходить затроєння крови, гангрена і таке инше. Навіть коли лиш здрапати скіру і ранки чисто не вичистити, то може зробитись такий небезпечний нарив, що людині приходиться відрізувати руку чи ногу.

Щоби дати раненому першу поміч, треба найсамперед з раненого місця розгорнути одежу і рану уважно оглянути. На кождій одежі є менше чи більше нечистоти і тому треба її сейчас розрізати або роздерти та загорнути так, щоб не доторкалася рани. Рану і скіру довкола рани треба дезінфекціонувати ростворoм з йодини (тінкчер оф айодін) і алькоголю по рівній мірі. Коли рана забруднена, можна її вичистити шматком чистої ґази намоченим в терпентині або алкоголю. В кождім разі безпечнійше тимчасово перевязати рану разом з брудом і з усім, як доторкатися її нечистими руками. Одначе така тимчасова перевязка має послужити лиш до того часу, поки не прийде лікар і не перевяже рани як треба. Перевязуючи рану треба добре уважати, щоб не мити її нечистою водою ні не доторкатись голими руками, і щоб бандаж був чистий. Ніколи не треба заліплювати рани лїпким пластром, бо тим способом запечатається в рані зародки хороби. Коли в рані лишилося якесь чуже тіло, напр. куля, велика скалка і т. и., то краще нехай воно лишиться в тілі аж до приходу лікаря як добувати самому, бо добуваючи його з рани, **недосвідна** людина може **спричинити** серіозний **кровотік**. З маленьких ран треба наперед витиснути кров, чисто їх промити і перевязати, та ніколи не заліплювати, пластром.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 342, повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 7. годині вечером в понеділок, 21. падолиста в гали церковній під ч. 645 Ровей Аве. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих членів, аби вирівнали свої належитости, бо в противнім разі будуть виключені з товариства і з У. Н. Союза. Обовязком всіх членів явитися на сей мітинґ. — В. Лещик, предс.; І. Маркович, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подається до відома всім членам бр. св. Ґеорґія, від. 239, що кождий член має конечно явитися з братською відзнакою в сю неділю, 20. падолиста, точно о годині 8-мій рано, бо наше братство буде брати участь у привитанню Преосв. Митрополита А. Шептицького, котрий має приїхати до нас. Аби звеличати се торжество, то кождий має бути готовий на час і прийти коло церкви, де всі люди будуть збиратися до походу. По поході відбудеться мітинґ бр. св. Ґеорґія як звичайно в гали У. А. Горожан, 822 Н. Френклин стр. На сей мітинґ кождий член має явитися, бо є важні справи до полагодження. Кождий член щоби вирівнав свої вкладки, щоб не був наражений потому на непорозуміння. Проситься всіх як одного взяти участь у поході і бути присутним на мітинґу. Не забудьте взяти братські відзнаки і бути точно на 8-му годину рано коло церкви. — І. Жмутин, предс.; Ю. Піскор, кас.; Н. Волос, секр.

ПОВІДОМЛЕННЄ З ШІКАГО, ІЛЛ.

Отсим подається до відома всему українському загалови на еміґрації, а зокрема всім Січовикам і Січовичкам, що головний отаман Січової організації Українців у Злучених Державах, п. Павло Новодворський, зрезиґнував зі свого уряду дня 26. жовтня 1921 р. Свою резиґнацію він вніс на руки членів Січової екзекутиви, а за причину резиґнації подав, що не є всилі занимати дальше становище отамана Січовій Організації, а то через брак часу в праці Січовій і брак фінансів на власне удержанне. Члени екзекутиви резиґнацію його приняли, а місце головного отамана Січової Організації тепер до найблизшого зїзду занимає головний кошовий, тов. Михайло Коцюк, 728 Н. 24. ул., Філядельфія, Па.

Офіс і адреса „Січових Вістий" тепер є: Sichovi Wisty, 2117 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

Екзекутива.

ДОПИСІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Із Сирітської Захоронки в Тернополи.

Філія „Українського Краєвого Товариства Охорони Дітий" в Тернополи прислала на руки о. Володимира Лотовича в Бруклині таке писмо з дня 17. вересня 1921. р.:

Посвідченне відбору. Цим посвідчаємо, що нинішного дня ми підняли з каси Земельного Банку Гіпотечного у Львові вкоту 1,121,100 мп. (один мілион, сто двайцять один тисяч і сто марок п.), яку надіслав Всч. о. Володимир Лотович з Бруклина на річ Сирітської Захоронки в Тернополі. — **Теофіль Остапюк,** скарбник; **Олімпія Вітошинська,** заст. голови; **Володимир Чубатий,** секретар.

Від часу останньої висилки наспіли на руки о. Волод. Лотовича (160 N. 5th St., Brooklyn, N. Y.) жертви: від Агафії Бундзяк з Ню Гейвен, Конн., $5.00 і від Василя Савицького з Бруклина $5.00.—Разом $10.00. Дальші жертви приймається з подякою.

—o—

САВТ БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Чи ми вже перестали бути Українцями?

Дорогі Родимці! Коли ми читаємо українські часописи, то часто подибуємо в них дописи зі всіх сторін Америки, де тільки Українці проживають. З тих то дописий ми довідуємося, що українські громади не сплять, а стараються помогти свому рідному краєви, хоч як є закований проклятим ворогом Ляхом.

А що ми, бетлегемські Українці, зробили для рідного краю? Чи ми маємо дальше спати в так великій хвилі, коли то наші брати без перестанку просять нас о поміч проти непрошеного опікуна, котрий божевільно господарює на нашій батьківській земли?

Ні, дорогі Браття і Сестри! Ми тут на свобідній земли Вашінгтона повинні пійти слідами других українських громад і зробити всьо, що тільки в нашій силі, бо проклятий ворог не спить, а нищить усе, що тільки українське. Наші церкви Ляхи перемінюють у косцюлки, наші школи польонізують, нашу прадідну батьківську землю кольонізують мазурськими зайдами, а визначну нашу інтеліґенцію розстрілюють та по тюрмах саджають — за те, що вона стає в обороні свого народу і української справи.

Чи ті всі кривди, заподіяні Ляхами нашим безборонним братам, не відносяться до нас, бетлегемських Українців? Чи наша совість так уже скаменіла, що не відчуває болю наших братів у старім краю? А може нас треба зачислити до зрадників свого народу і своєї державі?

Час уже, Браття, зрозуміти критичне положенне наших рідних у старім краю і взятися тут до діла, щоби вирвати нашу прадідну вітчину з рук проклятого ворога. Наші брати у старім краю не жалували свого життя посвятити для своєї вітчини, а ми спокійно приглядаємось, як жорстокий наїзник останки наших сил добиває. Наші брати просять нас о поміч, а ми очи собі заслонили, щоби не бачити їх потреби, і уха заткали, аби не чути їх болю.

Тож, Браття і Сестри, котрі зовете себе Українцями, як члени нашої парохії так і братства У. Н. Союза та братства „Провидіння", **зійдімся до парафіяльної галі в неділю, 20. падолиста, о 2-гій годині пополудни,** і скажім тепле слово щодо національної позички Галицької Держави, бо щоби відтак не було запізно, бо потому вкруту не буде! Коли у нас буде сила, то і побіда буде по нашій стороні певна.

Максим Паращак.

БРУКЛИН, Н. Й.

Національна присяга тутешних Українців.

У нас робота поступає вперед, хоч не всі Українці працюють. День 30. жовтня б. р. буде памятний для тих щирих бруклинських Українців, котрі були на зборах тутешного „Українського Ратункового Комітету".

Сім місяців минуло від того часу, як у нашій місцевости засновано „Ратунковий Комітет Помочі Рідному Краєви". До сего комітету входять представники трох місцевих товариств, тов. ім. Богдана Хмельницького (від. 22. У. Н. Союза), бр. Пресв. Тройці (від 203 У. Н. Союза), бр. св. Димитрія (від. „Провидіння"), і від парохії церкви Сошествія св. Духа. До екзекутиви комітету вибрано по одному членові з кождого товариства, а головою сеї екзекутиви є п. Григорій Бардак.

До сего часу зібрано у нас значну суму на поміч рідному краєви, а дальша народна робота є в повнім розгоні.

Дня 30. жовтня б. р., о 3-тій годині пополудни, відбуваися збори сего комітету, на які прибув запрошений др. С. Демидчук. Предс. Григорій Бардак отворив збори короткою промовою і покликав п. В. Яськевича на секретаря зборів. Відтак попросив до слова д-ра Демидчука. Шановний бесідник виголосив реферат, у якім згадав про день 1. падолиста 1918 року, коли то український нарід в Галичині по довговіковій неволі заткнув свій синьо-жовтий прапор на ратуши столичного міста Галичини, княжого Львова. Шановний референт сказав також, як то боролись Українські Січові Стрільці, як український нарід перебрав владу від Австрії і як він зачав був порядкувати своїм рідним краєм. Та не довго у-трималась Вільна Українська Республика, бо прийшла армія Галера, добре зоружена в тенки за американські доляри та на дозвіл бувшого президента Вілсона, і заняла нашу вітчину.

Бесіду д-ра Демидчука присутні грімко оплескували, а на-решті **всі як один торжественно зaприсягнули, що доти будуть боротися і боронити та підпомагати свій рідний нарід, поки не повстане вільна, независима Україна.**

З причини, що др. Демидчук мав мати в **той день** ще два инші реферати, то він мусів з нами розпрощатися, але передтим подав нам добрі вказівки і раду, як треба здобувати і виволяти свою державу. Він зложив сам від себе 5 долярів на Бонд Свободи, а за його примiром пійшли й инші наші громадяни.

Н. Н.

—o—

НАЙСТАВН, ПА.

Виметім сміття зі своєї хати.

Безперечно, що і ширші круги нашої еміґрації знають про Українську Громаду в Найставні, одну із дільниць міста Філядельфії, котра то одна з перших дала примір і прочим дільницям, а то й місцевостям, до дійсної та корисної праці. Заходами бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союза, та щирої праці патріотів громаду тую засновано. Вкуплено і добудовано гарний власний дім, засновано школу для дітий, аматорський кружок та банду. Праця йшла, а задоволений нарід тішився, що має змогу розвиватись. Були збори, віча, маніфестації; було довіре між членами і громадянами. Все те днесь загрожене, і то пару одиницями, котрим в хору мозківницю залізли Лейби Троцькі і прочая братія. Найбільше пописується, таки за нашу працю отримуваний нами „бартендер" з помочию кількох урядників, котрі своїм нетактом і своєю кириною збезчестили славну колись громаду.

Через них устало всяке життє в громаді; через них не можна в сю хвилю зібратися порядним людям на віче в справі ратування рідного краю, бо зараз зі своїм господарем не тільки що не позволять галі, але кирикнять між народом, поклинукючись на пана Бриська зі Шкрентонів та на товаришів із „Сліпих Вістий", котрі самі, не маючи ні сорому ні чести, вислугуються нашим відвічним ворогам, Ляхам та Москалям.

Громадяни! Чи нам довше терпіти таких паничиків, сліпеньких політиків, котрі колись славно вислугувались Федерації, а днесь кинулися в обійми Сруликів? Чи терпіти нам між собою такого приміром „героя", що то і до Січи вписувався, щоб атаманом стати, а днесь Ляшка закрутила йому голову і він вирікся всего, що дороге кождому синови України?

В нас є ще сила. Нас є тут сотки народу щирого, вірного і незіпсутого тою московсько-ящікою дурійкою, якою набухалося тих кількох тарахкалів. Покажім двері несовісним киринникам, котрі вдерлися до уряду. Уратуймо честь і славу нашої громади, бо готово дійти до того, що через кількох Сруликів з колишнього, нині вже розбитого большевицького гнізда нам самe місто готове замкнути наш дім, відібрати чартер та зніветити працю всего громадянства, котре стільки праці вложило, щоб збудувати тую громаду та власний дім, який тепер засмічений людцями, для котрих не повинно бути місця в такій інституції як Українська Громада в Найставн.

Громадянин.